

Mäns våld mot kvinnor
ska upphöra

Åtgärds paket för att intensifiera arbetet mot mäns våld mot kvinnor

Åtgärds paket för att intensifiera arbetet mot mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Våldet ska förebyggas och de män som begår brott mot kvinnor ska straffas. Kvinnor som utsätts för brott ska få den hjälp de behöver. Under förra mandatperioden tog regeringen fram en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Den strategin arbetar vi efter. Samtidigt står det bortom allt tvivel att mer behöver göras. Därför har regeringen intensifierat arbetet och presenterar nu ytterligare åtgärder i arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Åtgärds paketet innehåller ett flertal åtgärder som förebygger våldet, som ger ett starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn, som effektivt bekämpar brotten och som förbättrar kunskap om och metoder mot mäns våld mot kvinnor. Dessa åtgärder kan genomföras med befintliga resurser. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor behöver dock mer resurser. Ytterligare åtgärder kommer därför att presenteras i samband med budgetpropositionen för 2022.

Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

1. Ett långsiktigt arbete med tydliga mål och uppföljning

Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att stödja och följa upp genomförandet av den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor förtydligas. Regeringen ska vartannat år lämna en skrivelse till riksdagen med redovisning av arbetet.

2. Nationellt våldsförebyggande program

För att mäns våld mot kvinnor ska upphöra krävs insatser som förebygger våldet från första början. Samhället har en nyckelroll för att åstadkomma det. Därför inleder nu regeringen arbetet med ett nationellt våldsförebyggande program med fokus på insatser för metodutveckling, uppföljning, kunskapsspridning och förstärkt myndighetssamverkan. Det handlar om att ta fram och sprida evidensbaserade metoder samt åtgärder för att implementera ny lagstiftning om återfallsförebyggande arbete. Programmet ska ta sikte på såväl tidigt förebyggande arbete som på insatser för att förhindra att våld upprepas och att stärka det återfallsförebyggande arbetet.

3. Kompetensinsatser i skolan avseende mäns våld mot kvinnor

Regeringen fattade tidigare i år beslut om läroplansändringar gällande kunskapsområdet som hittills kallats sex och samlevnad och även, för vissa skolformer, ändringar som tydliggör jämställdhetsuppdraget. Ändringarna ska tillämpas från hösten 2022. Regeringen ska ta initiativ till kompetensinsatser för att säkerställa att all relevant skolpersonal har möjlighet till ökad kompetens inom områdena.

4. Information om samtyckeslagstiftningen

Fortsatta informationssatsningar om samtyckeslagstiftningen, både riktade mot unga och mot yrkesverksamma, bland annat att sprida det informations- och utbildningsmaterial som Brottsoffermyndigheten har tagit fram inom ramen för sexualbrottsuppdraget.

5. Stoppa killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer

Mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer. Därför behöver särskilda åtgärder vidtas för att motverka våld i ungas partnerrelationer, bland annat i samarbete med civilsamhällets aktörer. Stödet till unga som har utsatts för våld ska stärkas ytterligare. Insatser ska riktas till unga män som utövar våld och kontroll i sina relationer för att de ska upphöra med våldet.

6. Förebyggande arbete inom idrott

Idrottsrörelsen ska involveras i det förebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Centrum för idrottsforskning (CIF) ska därför i en bredare kontext analysera vilket arbete som är lämpligt och påkallat inom idrotten.

Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

7. Långsiktiga förutsättningar för kvinno- och tjejjourer

Kvinn- och tjejjourer och deras riksorganisationer behöver långsiktiga förutsättningar för att kunna bedriva sin verksamhet. Därför ska regeringen se över möjliga vägar för att ge kvinno- och tjejjourer och andra ideella organisationer inom brottsofferområdet bättre planeringsförutsättningar för att bedriva sitt arbete.

8. Starkare skydd för barn mot föräldrar som har utövat våld

Umgänge med en förälder får inte ske på bekostnad av ökad rädsla, otrygghet eller psykisk ohälsa. En utredning ska överväga om skyddet för barn behöver stärkas vid frågor om umgänge med en förälder som har utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning. Det ska särskilt övervägas då barnet befinner sig i ett skyddat boende eller har skyddade personuppgifter på grund av risk för hot eller förföljelse.

9. Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet (NCK)

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) har de senaste åren rapporterat en ökning av samtal till Kvinnofridslinjen och har signalerat behov av ytterligare medel. Regeringen har under 2021 tillfört extra medel till NCK och ska se över behoven av ökade medel till NCK och driften av Kvinnofridslinjen.

10. Utsatthet, skydd och stöd för personer som medverkar i pornografi

Personer, som medverkar i pornografi kan utsättas för våld och kränkningar, inklusive sexuella övergrepp. Det gäller särskilt flickor, kvinnor och hbtqi-personer. Minderåriga behöver skyddas från att medverka i pornografi och vuxna behöver skyddas från att utsättas för våld och kränkningar. En utredning ska därför analysera utsatthet, skydd och stöd för personer som utsätts för brott och övergrepp inom produktionen av pornografi samt analysera rättsväsendets arbete med att utreda och beivra sexual- och våldsbrott som begås när våldspornografi produceras och distribueras.

11. Skydd vid brusten anknytning

I vissa situationer behöver det finnas en möjlighet att bevilja en person uppehållstillstånd trots att det anknytningsgrundande förhållandet har upphört, t.ex. på grund av våld i förhållandet. En utredning ska analysera om det utöver förslagen i propositionen Ändrade regler i utlänningslagen och resultatet av utredningen om utvisning på grund av brott finns behov av ytterligare åtgärder till skydd för de personer som omfattas av den nuvarande skyddsregeln vid brustna anknytningar där förhållandet upphört främst på grund av att utlänningen, eller utlänningens barn, i förhållandet utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid.

12. Våldsutsattas rätt till eget boende

Våldsutsatta kvinnor ska inte behöva gå från en vistelse i skyddat boende tillbaka till gärningsmännen för att de saknar en varaktig bostad. Kommuners skyldigheter behöver förtydligas och möjligheten att ge förtur till bostad för våldsutsatta och deras barn bör säkerställas. Kommunernas insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende ska kartläggas. En utredning ska se över om gemensamma lägenheter i högre grad ska kunna överlåtas från förövare till våldsutsatta.

13. Ökade möjligheter för kvinnojourer vid upphandling

Beloppsgränserna för direktupphandling av sociala tjänster ska höjas, vilket kan underlätta för kvinno- och tjejjourerna och andra idéburna aktörer att samarbeta med kommuner kring skyddat boende.

14. Förstärkt arbete inom socialtjänsten mot mäns våld mot kvinnor

Socialtjänstens arbete mot mäns våld mot kvinnor ska stärkas. Därför ges ett ramuppdrag till Socialstyrelsen avseende kompetens och metodutveckling inom socialtjänst och hälso- och sjukvård inklusive tandvård och åtgärder för att komma tillrätta med brister inom socialtjänsten.

15. Förbättra vården för våldsutsatta kvinnor

Vården för våldsutsatta kvinnor ska förbättras. Det pågår en satsning på kvinnors hälsa och på förlossningsvården som inkluderar insatser för personer som utsatts för sexuellt våld och könsstympning. Dessutom ska en utredning analysera frågan om tandvård för våldsutsatta med ett brett perspektiv, bland annat i fråga om ersättning för tandvård.

16. Stärkt arbete mot prostitution och människohandel

Skyddet och stödet till utsatta inom prostitution och människohandel ska stärkas, bland annat i samarbete med civilsamhället och i förhållande till Sveriges åtagande att erbjuda ett säkert återvändande för offer för människohandel.

Effektivare brottsbekämpning

17. Barns straffrättsliga skydd mot sexuella övergrepp

En utredning ska se över det straffrättsliga skyddet för barn mellan 15 och 18 år, särskilt i förhållande till sexköp, utvärdera hur straffansvaret för oaktsamhet avseende ålder vid sexuella övergrepp fungerar, se över regelverket om sexköp och koppleri i fråga om internetbaserad prostitution, i synnerhet i fråga om minderåriga och så kallad sugardejting samt se över om det i lagtext bör tydliggöras att vissa barnpornografibrott är dokumenterade övergrepp av barn genom att brottsrubriceringen ändras.

18. Den som är utsatt för sexköp ska betraktas som ett brottsoffer

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har ett uppdrag att följa upp tillämpningen av förbudet mot köp av sexuella tjänster. De ska inom ramen för uppdraget göra en fördjupad analys av fördelarna med att den som utsätts för prostitution ska ses som målsägande.

19. Ny straffskärpningsgrund för hat mot kvinnor

En utredning ska överväga en ny straffskärpningsgrund för brott där ett motiv varit att offret är av ett visst kön eller har en viss könsidentitet.

20. Straffansvar för psykiskt våld

Förekomsten av psykiskt våld är omfattande när det handlar om brott i nära relation. En utredning ska överväga om det finns skäl att stärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld och olika former av nedbrytande handlingar.

21. Skärpta regler om villkorlig frigivning och vistelseförbud

Prövotiden efter villkorlig frigivning kan behöva förlängas, bland annat för personer dömda för upprepad våldsbrottslighet i nära relationer. På så sätt möjliggörs utökad kontroll genom till exempel vistelseförbud med fotboja samt förutsättningar att förverka villkorligt medgiven frihet under längre tid (vid misskötsamhet eller återfall i brott).

22. Utökade möjligheter att använda tidiga förhör

Kvinnors tidiga utsagor dras ofta tillbaka i utredningar om våld i nära relation. Förslagen i den kommande propositionen Utökade möjligheter att använda tidiga förhör kommer att stärka arbetet mot våld i nära relationer genom att en målsägandes tidiga uppgifter i större utsträckning kan åberopas som bevis, vilket kan bidra till fler fällande domar.

23. Tillåt beslag av meddelanden mellan närstående vid grov kvinnofridskränkning

Idag finns förbud mot beslag av meddelanden mellan närstående. Förbudet innebär bland annat att beslag av sådana meddelanden inte kan göras i förundersökningar om till exempel grov kvinnofridskränkning. Beslagsutredningen har sett över och lämnat förslag om att ändra det. Regeringen avser att ta utredningens förslag vidare till lagstiftning.

24. Straffmätning vid flerfaldig brottslighet

När en domstol dömer en person för flera brott bestämmer domstolen normalt en gemensam påföljd för alla brotten utifrån den samlade brottslighetens allvar. Även om det i grunden är en rimlig ordning är det samtidigt viktigt att tydligt markera att brott aldrig ska löna sig. Det gäller inte minst i förhållande till mäns våld mot kvinnor. Regeringen avser därför att tillsätta en utredning som ska se över lagstiftningen för att säkerställa att straffet står i proportion till brottslighetens allvar även för den som begår flera brott.

25. Gör det enklare att utfärda fler kontaktförbud

Möjligheterna att meddela kontaktförbud ska öka. Detta ska ske genom att det så kallade väsentlighetskravet avseende kontaktförbud för gemensam bostad och för särskilt utvidgat kontaktförbud tas bort.

26. Skärpt straff för den som bryter mot kontaktförbud

Straffen för att bryta mot ett kontaktförbud skärps. Nuvarande ansvarsfrihetsregel tas bort och böter tas bort ur straffskalan.

27. Skärpt straff för grov kvinnofridskränkning

Minimistraffet för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning höjs från 9 månaders fängelse till 1 års fängelse.

28. Lättare att sätta fotboja på den som förföljer kvinnor

Utvidgade kontaktförbud ska kunna förenas med elektronisk övervakning (fotboja) som en förstahandsåtgärd, dvs. oavsett om tidigare överträdelse skett.

29. Ökad kvalitet i rättsintyg

Rättsintygen utgör viktig dokumentation i samband med vålds- och sexualbrott. Det är viktigt att rättsintygen håller en jämn och hög kvalitet, oavsett vilken aktör som utfärdar dem. Därför ska Rättsmedicinalverket ska få meddela föreskrifter om ett rättsintygs utformning och innehåll.

30. Avgiften till brottsofferfonden höjs

De som döms för brott bör i större utsträckning vara med och finansiera samhällets stödinsatser för våldsutsatta kvinnor och andra brottsoffer. Avgift till brottsofferfond om 800 kr ska betalas av alla som döms för brott med fängelse i straffskalan. Avgiften ändrades senast 2014 och både utvecklingen av brottsligheten och pengavärdets förändring talar för en höjning.

31. Behandling av personer dömda för sexualbrott

Kriminalvården och Polismyndigheten ska stärka sin samverkan när det gäller personer dömda för sexualbrott så att Kriminalvården bättre kan anpassa behandling utifrån vad som framkommit vid förundersökningen.

32. Skärpta straff för våldtäkt

Regeringen kommer att föreslå skärpta straff för våldtäkt.

33. Skärpt straff för sexköp

Regeringen kommer att föreslå att böter tas bort ur straffskalan för köp av sexuell tjänst.

Förbättrad kunskap och metodutveckling

34. Kompetenssatsning hos polisen om psykisk ohälsa

Kunskapen om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer måste öka. Exempelvis har en stor andel av de män som begår dödligt våld mot kvinnor i nära relation en bakomliggande psykisk ohälsa. Polismyndigheten ska därför ge anställda fördjupad kunskap om och förbättrade verktyg att bemöta psykisk ohälsa kopplat till mäns våld mot kvinnor samt utveckla samverkansformer och riskbedömningar med relevanta aktörer, t.ex. psykiatri och socialtjänst.

35. Förbättrad kriminalstatistik

Kriminalstatistiken behöver ytterligare förbättras och kvalitetssäkras för att bättre kunna fungera för uppföljning i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Det handlar dels om att göra den interna registreringen av brottskoder inom Polismyndigheten mer enhetlig över tid och i olika delar av polisorganisationen, dels att gå igenom och kvalitetssäkra kodningen av anmälda misshandelsbrott mot kvinnor under 2019 och 2020.

36. Fördjupat stöd kring kartläggning om våld i nära relationer

För att få en bättre bild av hur förekomsten av våld i nära relationer ser ut samt förutsättningarna att förebygga våldet behövs fördjupat stöd om hur den generella kartläggningen av brottsligheten i ett område kan kompletteras med uppgifter om våld i nära relationer.

37. Förtydligad styrning av Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten

Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har i dag återrapporteringskrav för bland annat hur det brottsutredande arbetet och dess resultat har utvecklats på områdena brott i parrelation, brott mot barn, våldtäkt mot vuxna samt köp av sexuella tjänster. Myndigheterna ska som tillägg till detta fortsätta att förstärka utredningsförmågan på området.

38. Förbättrad kompetens hos yrkesverksamma

För att den som utsätts för våld ska få bästa möjliga stöd och skydd krävs att de som möter våldsutsatta personer har rätt kompetens. Kunskapsluckor och ytterligare behov av kompetensutveckling ska analyseras. Fler yrkesgrupper ska få utbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Kunskapen om htbqi-personers utsatthet för våld i nära relationer ska öka. Hot och hat i digitala miljöer ska analyseras och stödet till kommuner att nå ut till utsatta under pandemin fortsätter.

39. Kartläggning av forskningsfältet våld i nära relationer

Regeringen har gett Vetenskapsrådet i uppdrag att inrätta ett nationellt forskningsprogram mot brottslighet som inkluderar bland annat mäns våld mot kvinnor, vålds- och sexualbrott mot barn och våld i ungas relationer samt sexuella trakasserier. Som komplement till det nationella forskningsprogrammet ges Forte och Vetenskapsrådet i uppdrag att kartlägga forskningsfältet våld i nära relationer i syfte att identifiera kunskapsluckor.

40. Ökad kunskap om situationen för våldsutsatta som lever med skyddade personuppgifter

Jämställdhetsmyndigheten ska genomföra kunskapshöjande insatser gällande våldsutsatta personer som lever med skyddade personuppgifter, med fokus på kvinnor och barn, för att öka kännedomen om gällande lagstiftning samt belysa livssituationen för dem som lever med skyddade personuppgifter. Insatserna ska rikta sig både till yrkesverksamma och direkt till de utsatta.

